

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

2006 йил, 13 ФЕВРАЛЬ, ДУШАНБА

Газета 1966 йил
1 июлдан
чиқа бошлаган

ШАҲАР ИЖТИМОЙ-СИЁСІЙ КUNДАЛИК ГАЗЕТАСИ

№ 29 (10.586)

Баҳоси эркин нарҳда

ЭРИШИЛГАН ЮТУҚЛАРНИ МУСТАҲКАМЛАБ, ЯНГИ МАРРАЛАР САРИ ИЗЧИЛ ҲАРАКАТ ҚИЛИШИМИЗ ЛОЗИМ

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ 2005 ЙИЛДА МАМЛАКАТНИ ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНТИРИШ ЯКУНЛАРИ ВА 2006 ЙИЛДА ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИ ЧУҚУРЛАШТИРИШНИНГ ЭНГ МУҲИМ УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ МАЖЛИСИДАГИ МАЪРУЗАСИ

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ МАЖЛИСИ

10 ФЕВРАЛЬ КУНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ 2005 ЙИЛДА МАМЛАКАТИМИЗНИ ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНТИРИШ ЯКУНЛАРИ ВА 2006 ЙИЛДА ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИ ЧУҚУРЛАШТИРИШНИНГ МУҲИМ УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН МАЖЛИСИ БЎЛИБ ЎТДИ. МАЖЛИСИДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ МАЪРУЗА ҚИЛДИ.

Хурматли мажлис иштирокчилари! Бугунги йилгиликимиздан кўзда тутилган мақсад — иқтисодий ривожлантириш бўйича 2005 йил якунларини муҳокама этиш, эришилган натижаларни танқидий баҳолаб, 2006 йилдаги асосий устувор вазифа ва йўналишларни белгилаб олишдан иборат.

2005 йилнинг якунлари ҳақида гапирар эканмиз, шунинг мамнуният билан қайд этмоқчиманки, ўтган йилда деярли барча макроиқтисодий кўрсаткичлар бўйича прогноз ҳажми ва кўрсаткичларига эришилди, аксарият кўрсаткичларнинг эса сезиларли даражада ошириб бажарилиши таъминланди.

2005 йилда ялпи ички маҳсулотнинг ўсиш суръатлари 7,3 фоизни, инфляция даражаси эса 7,8 фоизни ташкил этди.

Саноат ишлаб чиқариши 7,3 фоизга, жумладан, истеъмол товарлари ишлаб чиқариш 17,7 фоиз, қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқариш эса 6,2 фоизга ўсгани қувончли ҳол, албатта.

2005 йил давлат бюджети ялпи ички маҳсулотга нисбатан қўйилган 1,1 фоиз тақчиллик ўрнига 0,1 фоиз профицит билан бажарилди, унинг даромад қисми эса прогноз кўрсаткичларидан 39 фоиз зиёд бўлди.

Ялпи ички маҳсулотнинг барқарор суръатда ўсиб бораётгани, сўнгги икки йилда бу кўрсаткичнинг 7 фоиздан ортаётгани, айниқса диққатга сазовор. Иқтисодийнинг ўсиш кўрсаткичи 2000 йилга нисбатан 30,1 фоизни, 1991 йилга таққослаганда эса 28,2 фоизни ташкил этмоқда.

Бир масалага эътиборингизни алоҳида жалб қилмоқчиман.

Шунинг таъкидлаш зарурки, Ўзбекистон эришаётган барқарор иқтисодий ўсиш суръатларининг асосий манба ва омиллари тарихида дунё ҳомашё ва товарлар, аввало, нефть ва газ бозорларида мавжуд бўлган қўлай конъюнктура ва қандайдир ташқи омиллар қўмақлашиб тургани йўқ.

Иқтисодий тизимда эришилган натижалар негизда аввало бозор ислохотлари ва мамлакатни модернизация қилишнинг пухта ўйланган модели ва узоқ муддатта мўлжалланган дастуричи босқичма-босқич амалга ошириш бўйича олиб борилаётган тизимли, изчил ва қатъий ҳаракатлар турганини қўйиб қўйиб эмас.

Руханинг билан 2005 йилда иқтисодий тизимни ислоҳ қилишнинг энг муҳим йўналишларига қисқача тўхталиб ўтмоқчиман.

Биринчи йўналиш — иқтисодий

тизимли ва таркибий жиҳатдан изчил янгилаш.

Бу борадаги ҳаракатлар аввало иқтисодий макроиқтисодий мутаносибликни таъминлаш, иқтисодий ўсишда етакчи ўрин тутуши лозим бўлган ишлаб чиқариш, соҳа ва тармоқларни жадал ривожлантириш, шу билан бирга, Ўзбекистоннинг ўзига хос демографик хусусиятлари, бандлик, аҳоли даромадларини кўпайтириш билан боғлиқ ва бошқа ўта муҳим муаммоларни ҳал этишга қаратилди.

Мамлакатимиз учун устувор бўлган мазкур вазифанинг аҳамиятини яна-шу билан изоҳлаш лозимки, ички ва ташқи инвестицияларни қиритишни талаб этадиган таркибий ўзгаришларни амалга оширмасдан туриб, ҳомашё етиштиришга йўналтирилган бирёклама иқтисодиётдан ҳалос бўлиш, том маънодаги иқтисодий мустақилликка эришиш мумкин эмас.

Кўрилаётган қатъий тадбир ва чоралар, амалга оширилаётган ислохотлар натижалари мамлакатда ишлаб чиқарилаётган ялпи ички маҳсулотнинг таркибига ижобий таъсир кўрсатмоқда. Етакчи соҳаларимиздан бўлиши соҳанинг улуши 2002 йилдаги 14 фоиз ўрнига 2005 йилда 20,7 фоизни ташкил этгани ҳам бу фикрни тасдиқлайди.

Хизмат кўрсатиш соҳасини оладин бўлсақ, бу тармоқ ҳам жадал ривожланмоқда. Бу соҳанинг ялпи ички маҳсулот таркибидagi улуши 38,5 фоиздан ошгани, жумладан, коммуникация, транспорт ва алоқа тармоқлари бўйича хизмат кўрсатиш ҳажми беш йил мобайнида бир ярим баравар ўсгани бунинг яққол тасдиғидир.

Айниқса, кейинги йилларда телекоммуникация алоқаси ва молия-банк тизимида хизматларнинг янги турлари тез суръатлар билан ривожланаётгани эътиборга сазовор.

Сўнгги беш йилда сугурта хизматлари ҳажми 5 марта, лизинг операциялари деярли 6 марта, аудиторлик хизмати кўрсатиш, пул билан ҳисоблаганда, тахминан 9 марта ўсгани, табиийки, салмоқли натижа сифатида баҳолашга арийдими.

Мамлакатимиз иқтисодиётида амалга оширилаётган таркибий ислохотлар ва улардан қўзланган мақсадларнинг бажарилиши энгил саноатнинг жадал суръатда ривожланишида ҳам ўз ифодасини топмоқда.

Бу тармоқда 2005 йилда ўсиш суръати 2004 йилга нисбатан 12 фоизни ташкил этгани, шу жумладан, тўқимачиликда 17 фоиз, тикунчиликда 24,5 фоиз, трикотаж маҳсулотлари ишлаб чиқаришда 53 фоиз

ўсиш қузатилганини қайд этиш зарур.

Замонавий техника ва ускуналар билан жиҳозланган корхоналарнинг ишга туширилиши, хорижий инвесторлар билан ҳамкорликда янги ишлаб чиқариш қувватларининг ташкил этилиши, жаҳон бозорига рақобатга бардошли тайёр энгил саноат маҳсулотларини экспорт қилиш ҳажмининг сезиларли даражада ортиб бораётгани — буларнинг барчаси мазкур жараённинг таркибий қисмларидир.

Энг муҳими, бундай ўзгаришлар натижасида янги иш ўринлари яратилмоқда, аҳоли, айниқса хотин-қизлар иш билан таъминланмоқда.

2005 йилда четга маҳсулот экспорт қилиш ҳажми 11,5 фоизга ўсгани юртимизда амалга оширилаётган ислохотлар ва иқтисодий модернизация қилишда эришилаётган ютуқларнинг муҳим натижаси, десак, ўйламанки, ҳеч қандай муболага бўлмайдими.

Айни пайтда умумий экспорт ҳажмида тайёр маҳсулот ва хизматлар улуши 50 фоиздан ошди.

Бу эса, ташқи савдода мустақиллик йилларидаги энг юқори кўрсаткич — 1,3 миллиард АҚШ доллари миқдоридagi ижобий салдоғо эришиш имконини берди. Натижада мамлакатимизнинг олтинвалюта захираси 1,3 марта кўпайди, бу эса, аввало, иқтисодий тизимнинг ташқи бозор ўзгаришларига барқарорлиги ортиб бораётганидан далolat беради.

Ўзбекистон иқтисодиётида юз бераётган сифат ўзгаришларини баҳолаш учун эътиборингизни яна бир мисолга қаратмоқчиман. Агарки яқин- яқинларга, яъни 2000 йилда экспорт таркибидa пахта толасининг ҳиссаси 27,5 фоиз бўлган бўлса, 2005 йилда бу кўрсаткич 19 фоизни ташкил этганининг ўзи кўп нарсаини билдиради, деб ўйлаيمان.

Шу даврда импортнинг таркиби ҳам ўзгариб, мамлакатга олиб қилинаётган умумий маҳсулот ҳажмида техника ва ускуналар улуши 44 фоиздан ортгани айниқса эътиборга лойиқ.

Шу билан бирга, иқтисодий тармоқларнинг сифат жиҳатидан юксалиши кўп томондан инвестиция ҳажмидаги таркибий ўзгаришлар билан боғлиқ бўлиб, уларнинг ялпи ички маҳсулотдаги улуши 20 фоиздан ошди.

Марказлаштирилган ҳолда маблағ билан таъминлаш ҳажми қисқараётган бир пайтда корхоналар ва аҳолининг хусусий маблағ-қўйилмалари кескин ошиб бормоқда.

(Давоми 2-3-бетларда)

Ўзбекистон Бадий академиясининг

Марказий кўргазмалар залида жаҳон маданияти тараққиётига улкан ҳисса қўшган Алишер Навоий таваллудининг 565 йиллиги, Камолитдин Беҳзод таваллудига 551 йил тўлиши ҳамда Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 523 йиллигига бағишланган кўргазма бўлиб ўтмоқда.

• «ЎздЭУавто» Ўзбекистон — Корея қўшма корхонасида янги русумдаги «Дамас» В-150 автомобилни ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Ушбу машина аввалгисидан кўра хавфсиз ва шина, ташқи кўриши ҳам ўзгарган. Автомобилнинг олди қисми 265 миллиметр узайган. Бошқарув мосламалари эса ҳайдовчи учун анча қулайлаштирилган. Февраль ойида 80 та янги русумдаги машинани ишлаб чиқариш кўзда тутилган.

• Шовот пахта тозалаш заводи жамоаси ўтган мавсумда қабул қилган 32959 тонна маҳсулотнинг 84 фоизини юқори навли пахта ташкил қилганди. Шу пайтгача қайта ишланган 15198 тонна хом ашёдан 4904 тонна тола олинган бўлиб, натижа кўзлангандан ҳам юқори бўляпти. Шу боис ҳам шовотлик қайта ишловчилар маҳсулотнинг 95 фоизини хорижга жўнатишмоқда.

• Тошкентдаги «IGO-TEX» масъулияти чекланган жамиятида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар тури 62 тага етди. Бу ерда тикилаётган устки кийим-кечакларнинг бозори чаққон. Замонавий тикув машиналари билан жиҳозланган корхонада йилига 150 миллион сўмлик маҳсулот тайёрланиб, пешма-пеш сотувга чиқарилмоқда. Энг муҳими, ушбу корхона ўз маҳсулотларини экспорт қилишни йўлга қўйди.

• «Ипотекабанк» акциядорлик- тижорат ипотека банкнинг Навоий вилоят филиали ички имкониятларидан келиб чиқиб янги уй-жой кредити линиясини жорий этди. Айни пайтда банк миқдорларга уй жиҳозлари, музлатгич, телевизор, совутигич, компьютер, автомобиль ва бошқа буюмлар сотиб олиш учун ҳам узоқ муддатли кредитлар бермоқда.

• Бухоро туманининг «Туркон» қишлоғи марказида янги қишлоқ врачлик пункти очилди. Янги бино қурилишига «Бухоро-қурилиш» акциядорлик жамияти 43 миллион сўм сарфлаган бўлиб, шифохона хизматидан қўшни Тахмач, Афғон, Ҳазратбо бо қишлоқлари аҳолиси ҳам фойдаланиши мумкин.

• Республика Болалар кутубхонаси қошида «Парвоз» деб номланган иждоқор ёшлар маркази ташкил этилди. Ушбу марказни тузишдан мақсад болаларни маънавий-маърифий руҳда тарбиялаш, уларни санъатсевар қилиб улғайтиришдир.

• Жондор туманидаги «Эътиқод» халқ театри «Келинлар қўзғолони» спектаклининг ўзига хос талқинини саҳналаштирмоқда. Режиссёр Каюм Қурбонов томонидан тайёрланаётган мазкур саҳна асари томошали шоу кўринишида бўлиб, унда ёшлар, оилавий муносабатлар муаммолари замонавий йўналишда ўз аксини топади.

• Инсон саломатлиги учун ўта хавфли ҳисобланган парранда гриппи H5N1 вирусининг келиб чиқиш жойи Хитойнинг жануби-шарқий ҳудудлари, деб топилмоқда. Хитойнинг Шанту шаҳри университет олимлари гонгқонглик ҳамкасблари билан шундай хулосага келишган. Университет олимлари бир ярим йиллик тадқиқотлари давомида 13 мингдан зиёд ёввойи ҳамда 50 минг хонаки паррандалардан таҳлил олишган. Олимларнинг сўзларига кўра, 1996 йил Жанубий Гуандон провинциясида илк бор парранда гриппининг аниқлиниши уларнинг фикрини исботлайди.

• Руминиянинг собиқ бош вазири, айни пайтда парламент спикери Андриан Настасе коррупцияга алоқадорликда айбланмоқда. Ҳозирча Руминиянинг коррупцияга қарши бошқармаси бу ҳақда батафсил маълумотни ошкор қилгани йўқ. 55 ёшли Настасе барча айбловларни инкор этапти ва мазкур ҳолат сиёсий сабабларга кўра юзага келганлигини билдирди. Спикердан ташқари яна беш нафар давлат амалдори коррупцияда айбланмоқда.

• 300 дан ортиқ милиция ва хавфсизлик хизмати ходимлари иштирокида ўтказилган махсус операция давомида Россиянинг Ставропол ўлкасида 12 нафар жангари йўқ қилинди.

• Нокулай об-ҳаво шароитлари оқибатида Германиянинг жанубий ҳудудларидаги 6 та провинцияда электр энергияси таъминотида узилишлар, жойларда транспорт ҳаракатининг тўхтаб қолиши ҳолатлари юзага келди. Бундай об-ҳаво Германияда яна бир неча кун давом этиши кутилмоқда.

• ЮНЕСКО туманидаги 25-оилавий поликлиникада газал мулкнинг султони Алишер Навоий иждоий меросининг аҳамиятига бағишлаб ўтказилган давра суҳбати «Маънавият ва маърифат» марказининг туман бўлими томонидан уюштирилди.

• ЯККАСАРОЙ туман ҳокимлигида туман ҳокимлиги, «Маънавият ва маърифат» маркази, Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон либерал-демократик партияси сиёсий кенгашининг Аёллар бўлими ҳамда ушбу партиянинг Яқкасарой туман бўлими ҳамкорликларида ўтказилган давра суҳбати «Саноатимиз ривож — иқтисодий тизимнинг раванги» деб номланди.

Тошкент шаҳар ҳокимлиги
Матбуот хизмати ва
ўз мухбирларимиз
хабарларидан.

XXI АСР
САДОСИ
БАРЧА МАНБАЛАРДАН ОЛИНГАН
СЎНГИ ХАБАРЛАР

МАМЛАКАТИМИЗДА

• Ўзбекистон Бадий академиясининг Марказий кўргазмалар залида жаҳон маданияти тараққиётига улкан ҳисса қўшган Алишер Навоий таваллудининг 565 йиллиги, Камолитдин Беҳзод таваллудига 551 йил тўлиши ҳамда Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 523 йиллигига бағишланган кўргазма бўлиб ўтмоқда.

• «ЎздЭУавто» Ўзбекистон — Корея қўшма корхонасида янги русумдаги «Дамас» В-150 автомобилни ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Ушбу машина аввалгисидан кўра хавфсиз ва шина, ташқи кўриши ҳам ўзгарган. Автомобилнинг олди қисми 265 миллиметр узайган. Бошқарув мосламалари эса ҳайдовчи учун анча қулайлаштирилган. Февраль ойида 80 та янги русумдаги машинани ишлаб чиқариш кўзда тутилган.

• Шовот пахта тозалаш заводи жамоаси ўтган мавсумда қабул қилган 32959 тонна маҳсулотнинг 84 фоизини юқори навли пахта ташкил қилганди. Шу пайтгача қайта ишланган 15198 тонна хом ашёдан 4904 тонна тола олинган бўлиб, натижа кўзлангандан ҳам юқори бўляпти. Шу боис ҳам шовотлик қайта ишловчилар маҳсулотнинг 95 фоизини хорижга жўнатишмоқда.

• Тошкентдаги «IGO-TEX» масъулияти чекланган жамиятида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар тури 62 тага етди. Бу ерда тикилаётган устки кийим-кечакларнинг бозори чаққон. Замонавий тикув машиналари билан жиҳозланган корхонада йилига 150 миллион сўмлик маҳсулот тайёрланиб, пешма-пеш сотувга чиқарилмоқда. Энг муҳими, ушбу корхона ўз маҳсулотларини экспорт қилишни йўлга қўйди.

• «Ипотекабанк» акциядорлик- тижорат ипотека банкнинг Навоий вилоят филиали ички имкониятларидан келиб чиқиб янги уй-жой кредити линиясини жорий этди. Айни пайтда банк миқдорларга уй жиҳозлари, музлатгич, телевизор, совутигич, компьютер, автомобиль ва бошқа буюмлар сотиб олиш учун ҳам узоқ муддатли кредитлар бермоқда.

• Бухоро туманининг «Туркон» қишлоғи марказида янги қишлоқ врачлик пункти очилди. Янги бино қурилишига «Бухоро-қурилиш» акциядорлик жамияти 43 миллион сўм сарфлаган бўлиб, шифохона хизматидан қўшни Тахмач, Афғон, Ҳазратбо бо қишлоқлари аҳолиси ҳам фойдаланиши мумкин.

• Республика Болалар кутубхонаси қошида «Парвоз» деб номланган иждоқор ёшлар маркази ташкил этилди. Ушбу марказни тузишдан мақсад болаларни маънавий-маърифий руҳда тарбиялаш, уларни санъатсевар қилиб улғайтиришдир.

• Жондор туманидаги «Эътиқод» халқ театри «Келинлар қўзғолони» спектаклининг ўзига хос талқинини саҳналаштирмоқда. Режиссёр Каюм Қурбонов томонидан тайёрланаётган мазкур саҳна асари томошали шоу кўринишида бўлиб, унда ёшлар, оилавий муносабатлар муаммолари замонавий йўналишда ўз аксини топади.

ЖАҲОНДА

• Инсон саломатлиги учун ўта хавфли ҳисобланган парранда гриппи H5N1 вирусининг келиб чиқиш жойи Хитойнинг жануби-шарқий ҳудудлари, деб топилмоқда. Хитойнинг Шанту шаҳри университет олимлари гонгқонглик ҳамкасблари билан шундай хулосага келишган. Университет олимлари бир ярим йиллик тадқиқотлари давомида 13 мингдан зиёд ёввойи ҳамда 50 минг хонаки паррандалардан таҳлил олишган. Олимларнинг сўзларига кўра, 1996 йил Жанубий Гуандон провинциясида илк бор парранда гриппининг аниқлиниши уларнинг фикрини исботлайди.

• Руминиянинг собиқ бош вазири, айни пайтда парламент спикери Андриан Настасе коррупцияга алоқадорликда айбланмоқда. Ҳозирча Руминиянинг коррупцияга қарши бошқармаси бу ҳақда батафсил маълумотни ошкор қилгани йўқ. 55 ёшли Настасе барча айбловларни инкор этапти ва мазкур ҳолат сиёсий сабабларга кўра юзага келганлигини билдирди. Спикердан ташқари яна беш нафар давлат амалдори коррупцияда айбланмоқда.

• 300 дан ортиқ милиция ва хавфсизлик хизмати ходимлари иштирокида ўтказилган махсус операция давомида Россиянинг Ставропол ўлкасида 12 нафар жангари йўқ қилинди.

• Нокулай об-ҳаво шароитлари оқибатида Германиянинг жанубий ҳудудларидаги 6 та провинцияда электр энергияси таъминотида узилишлар, жойларда транспорт ҳаракатининг тўхтаб қолиши ҳолатлари юзага келди. Бундай об-ҳаво Германияда яна бир неча кун давом этиши кутилмоқда.

• ЮНЕСКО туманидаги 25-оилавий поликлиникада газал мулкнинг султони Алишер Навоий иждоий меросининг аҳамиятига бағишлаб ўтказилган давра суҳбати «Маънавият ва маърифат» марказининг туман бўлими томонидан уюштирилди.

Тошкент шаҳар ҳокимлиги
Матбуот хизмати ва
ўз мухбирларимиз
хабарларидан.

Гидрометеорология Бош бошқармасининг хабар беришича, 14 февраль кун Тошкентда ҳаво ўзгариб туради, вақти-вақти билан ёмғир ёғади. Фарбдан секундида 5-10 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 5-7, кундузи 8-10 даража илқ бўлади.

ПОЙТАХТНИНГ Бир кунини Янгиликлар, воқеалар

Касба сатрларда

• БУГУН Чилонзор матбаа касб-ҳунар коллежида «Камолот» ЕИХ Чилонзор туман бўлими томонидан «Камолот» етакчилари иштирокида уюштирилган ўқув семинари «Келажак овози» деб номланди.

• БУГУН Учтепа туманидаги 81-мактабда «Маънавият ва маърифат» марказининг Учтепа туман бўлими ташаббуси

билан ўқувчилар ва ўқитувчилар иштирокида уюштирилган тадбир «Маънавият-тизим даҳоси» деб номланди.

• БУГУН «Камолот» ЕИХ Тошкент шаҳар бўлимининг «Интеллектуал олимпиада» лойиҳаси доирасида Бектемир туманидаги «Нихол» спорт мажмуасида шашка бўйича мусобақалар уюштирилди.

• БУГУН Сергели политехника касб-ҳунар коллежида «Маънавият ва маърифат» марказининг Сергели туман бўлими ташаббуси билан туман корхоналари,

ташкilotлари раҳбарлари иштирокида ўтказилган семинар «Миллий истиқлол госяси: асосий тушунча ва тамойиллар» деб номланди.

• КЎЗИ оғизлар жамиятининг Яқкасарой туман бўлимида Хомийлар ва шифокорлар йили муносабати билан «ЭКОСАН» халқаро ташкилоти, «Маънавият ва маърифат» маркази, «Оила» марказининг Яқкасарой туман бўлимидаги ҳамкорликларида хайрия тадбири ўтказилиб, саховатга ташна инсонларга совғалар тўхфа этилди.

• БЕКТЕМИР туманидаги марказлашган кутубхоналар тизимига қарашли 5-кутубхонада «Ҳазал мулкнинг султони» мавзусида адабий кеча бўлиб ўтди.

• ШАЙХОНТОХУР туманидаги 136-мактабда «Хомийлик ва ватанпарварлик» мавзусида ўтказилган тадбир «Маънавият ва маърифат» марказининг туман бўлими ҳамкорлигида уюштирилиб, унда Маннон Уйғур маҳалласи фаоллари ва ёшлари

ЭРИШИЛГАН ЮТУҚЛАРНИ МУСТАҲКАМЛАБ, ЯНГИ МАРРАЛАР САРИ ИЗЧИЛ ҲАРАКАТ ҚИЛИШИМИЗ ЛОЗИМ

(Давоми. Боши 1-бетда)

да, тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ва тижорат банклари ресурслари фаол жалб этилмоқда.

Буни 2005 йилда номарказ инвестиция манбалари улуши 76,6 фоизни ташкил этгани, тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ва кредитлар ҳажми эса қарийб 1,5 баробар кўпайгани ҳам кўрсатиб турибди.

Диққат марказимизда бўлиб келган иккинчи масала - бу иқтисодийни либераллаштириш жараёнларини кенгайтириш ва чуқурлаштириш билан боғлиқ.

Бу борада асосий эътибор солиқ юқини камайтириш, солиқ-бюджет сиёсатини либераллаштириш ва унификация қилиш, солиққа тортиш тартибини соддалаштириш, солиқ ва молия органлари масъулиятини кучайтиришдек аниқ максдаларга йўналтирилган сиёсатни амалга оширишга қаратилганини таъкидлаш жоиз.

2005 йилда юридик шахслар даромадлари (фойда)дан олиннадиган солиқ ставкаси 18 фоиздан 15 фоизга туширилди, бу эса қарийб 40 миллиард сўмлик маблагни корхоналар ихтиёрида қолдириш имконини берди. Ягона ихтимой тўлов ставкаси 31 фоизгача қисқартирилди, жисмоний шахсларни солиққа тортиш тизими ўзгаририлди, мулк солиғи ставкаси эса 3,5 фоизгача камайтирилди.

Амалда жами 15,2 фоизни ташкил этган солиқ ва тўловлар ўрнига 13 фоиз миқдордаги ягона солиқ тўловининг жорий этилиши тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришда айнисича кичик корхоналар учун муҳим аҳамиятга эга бўлди. Бу ўз навбатида кичик корхоналарга фақат 2005 йилнинг иккинчи ярмида қарийб 10 миллиард сўм маблагни тежаш имконини берди.

Солиқ юқини камайтириш борасида кўрилган чоралар туфайли давлат бюджетига тўланаётган киримлар, яъни фискал чегирамалар 22,6 фоизгача қисқартирилди.

Натижада корхоналар ихтиёрида қолдирилган 130 миллиард сўмдан зиёд пул уларнинг айланма маблағларини тўлдиршига йўналтирилди ва молиявий аҳолининг мустаҳкамлашда муҳим омили бўлиб хизмат қилди.

Нақд пул олишидаги чековларнинг бекор қилиниши ва бу борадаги талабларга банклар томонидан қатъий риоя этилиши, нақд пул тушумининг ўз вақтида ва тўлиқ топширилиши устидан назоратнинг кучайтирилиши банк-кредит тизимини либераллаштиришда муҳим қадам бўлди.

Тижорат банклари учун уларнинг Марказий банкдаги корреспондентлик ҳисоб рақамларидан чековсиз фойдаланиш имконияти яратилгани, шунингдек, нақд ва нақд бўлмаган пул айланмаларини унификация қилиш бўйича кўрилган кейинги чора-тадбирлар, нақд пулсиз ҳисоб-китобнинг илгор шакли бўлган пластик картчаларнинг амалиётда кенг жорий этилиши туфайли ўтган йилда бундай картчаларнинг сони тахминан беш баробар ортгани муҳим аҳамиятга эга, албатта.

2005 йилда биз ташқи савдонни либераллаштиришда, жаҳон ҳўжалик алоқаларига интеграциялашув борасида янада салмоқли натижаларга эришдик.

Бунда мамлакатимизда ишлаб чиқарилган маҳсулотларни экспорт қилишни рағбатлантириш, экспорт-импорт операцияларини боғжона тарифлари орқали тартибга солишни янада такомиллаштириш, боғжона тўловларини унификация қилиш, солиқ ва боғжона маъмуриятчилиги билан боғлиқ жараёнларни соддалаштириш бўйича кўрилган чора-тадбирлар катта роль ўйнади.

Учинчидан — 2005 йилда моддий ресурслар ва тайёр маҳсулотларни реализация қилиш ва улардан фойдаланиш тизимини либераллаштириш йўлида ҳал қилувчи қадам қўйилди.

Бугун тўла ишонч билан айтиш мумкинки, тадбиркорларга, аввало, кичик бизнес субъектларига асосий, шу жумладан, талаб катта бўлган моддий ресурслардан фойдаланиш имконини берадиган барқарор бозор механизм шаклланди.

Биржа савдоларидаги айланма маблағлар ҳажми 2001-2005 йиллар мобайнида 5,5 баробар ортди. Ҳозирги кунда улгурчи савдо айланмасининг учдан бир қисми биржа савдолари ҳиссасига тўғри келмоқда. Ваҳоланки, 2000 йилда бу кўрсаткич атиги 8,5 фоиздан иборат бўлган эди.

Шуни алоҳида таъкидлаш ўринлики, биржа савдоларида маҳсулот савдосидан энг кўп фойдани кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари олмақда. Бугунги кунда кичик бизнес субъектлари товар-моддий ресурсларга бўлган ўз эҳтиёжининг қарийб 70 фоизини биржа савдоларида қилинаётган харидлар ҳисобидан таъминламоқда.

Барчамизга маълумки, 2005 йилда Тошкентда биринчи бор ўтказилган Халқаро пахта ярмаркаси муҳим аҳамиятга эга бўлди. Бу анжуманда дунёнинг 26 мамлакатига фаолият кўрсатаётган 200 та хорижий компаниянинг 340 нафар вакили иштирок этди. Ярмарка натижаларига кўра, пахта хомашёсини харид қилувчи Хитой, Россия, Ҳиндистон, Жанубий Корея, Сингапур, Бангладеш, Бирлашган Араб Амириклари ва бошқа давлатлар билан 122 та шартнома тузилди.

Ярмарка пахта маҳсулотини сотиш ва уни қайта ишловчиларга воситачиларсиз, тўғридан-тўғри etkazиб бериш механизми янада эркинлашишига, харидор мамлакатлар географиясини кенгайтиришига имкон берди.

Тошкентда ўтказилган ярмарка Ўзбекистон дунёда пахта толасини ишлаб чиқарадиган етакчи давлатлардан бири сифатида жаҳон пахта бозорига фаол роль ўйнаши мумкинлигини яна бир бор яққол кўрсатди.

Тўртинчидан - хусусий секторни кенгайтириш, кичик бизнес, фермер ҳўжаликлари ва тадбиркорликни жадал ривожлантириш борасида туб бурилишга эришилди.

2005 йилда давлат корхоналарини бутунлай, шунингдек, давлат акция пакетларини асосан хусусий мулкдорларга сотиш масаласига алоҳида эътибор қаратилди. Натижада 980 та объектдан 902 таси хусусий мулкка айланрилди. 2000-2005 йиллар давомида жами 4 минг 660 та корхона ва объект хусусий мулкдорларга сотилди.

Масалан, Самарканд чой қадоклаш фабрикаси, «Охангаронцемент», «Бухорогис», «Паркентсукурилик» акциядорлик жамиятлари каби йирки корхоналар тўлиғича хусусий мулкдорларга сотилди.

Хусусийлаштириш жараёнининг сўнгги йиллардаги ўзига хос жиҳати давлат активлари ва акция пакетларининг нолга тенг харид қиймати бўйича тўлиқ ҳажмида сотилаётганида намён бўлмоқда.

Кейинги уч йил мобайнида 396 та корхона ва объект 43,2 миллиард сўмлик инвестиция киритиш мажбурияти билан нолга тенг харид қийматида сотилди. Низом жамғармасида давлат улуши бўлган ҳўжалик субъектлари сони 2001 йилдагига нисбатан уч баробар қисқарди.

Бўлган кишиларнинг тўртдан уч қисми меҳнат қилмоқда. Ҳеч муволағасиз айтиш мумкинки, **2005 йил кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг жадал ривожланишида туб бурилиш йили бўлди.**

Бугунги кунда ушбу соҳа нафақат иқтисодийнинг ўсиш сурьатларини жадаллаштиришда, балки мамлакатимиз учун ниҳоятда муҳим бўлган бандлик ва аҳоли даромадларини ошириш масалаларини ҳал этишда ҳам етакчи ўрин тутмоқда.

Бунга кўп жиҳатдан ҳўқуқий базани мустаҳкамлаш, иқтисодийнинг маъзур сектори учун барқарор қулайлик, имтиёз ва кредитлар тизимини шакллантириш масалаларига жиддий эътибор берилётгани туфайли эришилди. 2005 йилнинг ўзида кичик бизнес объектлари 31,5 миңгача кўпайди ва уларнинг сони 310 миңгача ортди.

Ҳозирги кунда кичик тадбиркорлик (бизнес)нинг ялпи ички маҳсулот ҳажмидаги улуши 38,2 фоизни ташкил этмоқда. Бугун иқтисодиётда банд бўлган аҳолининг 65 фоиздан кўпроғи маъзур соҳада фаолият юритмоқда. Янги яратилаётган иш ўринларининг 85 фоизи айнан кичик бизнес ҳиссасига тўғри келмоқда.

Ўтган йили қишлоқ ҳўжалиги ишлаб чиқаришини тубдан ислоҳ қилиш ва биринчи галда қишлоқда фермер ҳўжаликларини жадал ривожлантириш масаласига катта эътибор қаратилди.

Мамлакатимиз фермер ҳўжаликларида бугунги кунда 1 миллиондан зиёд киши банд бўлиб, 2005 йилги пахта хомашёсининг 66 фоизи, галланинг 55 фоиздан ортиғи фермер ҳўжаликлари томонидан етиштирилди.

Бешинчидан — 2005 йилда давлат ва назорат тузилмаларининг корхоналар молия-ҳўжалик фаолиятига аралашувини кескин қисқартириш, ҳўжалик субъектлари ҳамда тадбиркорликнинг иқтисодий эркинлиги ва ҳўқуқларини сезиларли даражада кенгайтириш бўйича салмоқли ишлар амалга оширилди.

Тегиширлар сони 2001 йилдагига нисбатан 2,5 баробардан кўпроқ камайд.

Илгари ҳўжалик субъектлари томонидан топширилган давлат статистик ҳисоботларининг умумий сони икки баробар, ойлик ҳисоботлар сони эса 5 баробарга қисқарди, рухсат бериш билан боғлиқ 12 та процедура бекор қилинди, ҳисобот маълумотларини ноқонуний талаб қилганлик учун жавобгарлик кучайтирилди.

Ягона солиқ тўловларининг жорий этилиши муносабатин билан солиқ идораларига тақдим этиладиган солиқ ҳисоб-китоблари бўйича ҳужжатлар сони 10 баробар қисқарди.

Назорат идораларининг ҳўжалик субъектлари ва тадбиркорлик объектларининг тегишир натижалари бўйича қабул қилган барча қарорларни, суд идоралари орқали амалга ошириш тартиби ўрнатилди.

Бундай тартиб ўз-ўзинга маъзур субъектларга нисбатан турли санкцияларни қўллашни ҳам тубдан ўзгариштириш, яъни уни суд қарори билан ўрнатишни белгилаб беради.

Шундай қилиб, ҳўжалик субъектлари фаолиятидаги ўзаро масала ва талабларни турли даражадаги давлат бошқаруви идораларида қўриш ва ҳал қилиш каби ўз умрини ўтаб бўлган амалиётга бутунлай барҳам бериш борасида катъий қадамлар қўйилди. Бугун бундай масалалар, ҳўқуқий демократик давлатларда бўлганидек, истисносиз равишда суд орқали ҳал этилади.

Сўнгги йилларда ҳўжалик судлари тизими анча мустаҳкамланди, умумий юрисдикция судларининг функциялари фуқаролик ва маъмурий-жиноий ишлар бўйича алоҳида ажратилди.

Шу борада ҳўжалик судларининг фаолияти алоҳида аҳамият касб этмоқда. 2001-2005 йилларда улар томонидан кўрилган ишлар сони 3,7 баробар, жумладан, маъмурий ҳўқуқбузарлик ҳолатлари бўйича ишлар сони 4 баробардан кўпроқ ошгани ҳам шундан далolat беради.

Кўрилган ишларнинг аксарияти тадбиркорлар ва ҳўжалик субъектлари фойдасига ҳал қилинаётганини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Фақат 2005 йилнинг ўзида уларнинг фойдасига 45 миллиард сўмдан ортик маблаг ундирилди.

Бозор ислохотларини чуқурлаштириш ва тадбиркорлик тузилмалари фаолиятига аралашувни чеклаш масалаларини ҳал этишда биз **маъмурий ислохотларни амалга оширишга** алоҳида эътибор беришимиз даркор.

Ислохотларни янада чуқурлаштириш ва иқтисодийни эркинлаштириш масалалари эски замон иллоти бўлган бюрократик бошқарув тизимини бартараф этиш билан бевосита боғлиқ эканини исботлаб ўтиришнинг ҳождати йўқ, деб ўйлайман. Тан олиш кераки, республикада амалга оширилаётган маъмурий ислохотлар марказ ва жойлардаги бошқарув органлари тузилмаларини такомиллаштиришга сезиларли таъсир қилди, бошқарув ходимлари ва уларнинг фаолияти билан боғлиқ харажатларни анча қисқартириш имконини берди.

2001-2005 йиллар мобайнида бошқарув ходимларининг умумий сони 75 миңг кишига ёки 35,5 фоизга, жумладан, республика органлари бўйича 21 фоиз, маҳаллий бошқарув органлари бўйича 63,5 фоиз, ҳўжалик бошқарув органлари бўйича 30,5 фоизга қисқартирилди.

Лекин бу тизим, кўрилатган кескин чораларга қарамадан, афсуски, ҳали-бери ўзининг салбий кучи ва таъсирини йўқотгани йўқ. Афсуски, қўчқилиқ олиб борилаётган маъмурий ислохотларни ханузгача бошқарувчилар сонини шунчаки қисқартиришдан иборат, деб нотўғри тушуномқда.

Маъмурий ислохотларнинг натижалари авваломбор бошқарув тузилмаларининг маъно-маъмуни ва мақсадларининг ўзгариши, уларнинг бошқарув ва назорат ваколатларининг кескин қисқартирилиши, керак бўлса, барҳам топиши, шунингдек, ҳўжалик субъектларининг ишига ноқонуний аралашувга, уларнинг фаолиятини чеклашга қаратилган хатти-ҳаракатларга йўл қўймаклик билан ўзвий боғлиқ.

Буни барча бўғиндаги, айнисича, марказда ва вилоятларда лавозимда ўтирган катта-кичик раҳбарлар аниқ тушуниб олиши ва ҳаётга қатъий татбиқ этиши зарур.

Иқтисодий тизимдаги сифат ўзгаришлари, бозор ислохотлари йўлидан илгари бориш ҳақида гапирганда яна бир бор таъкидламоқчиман: биз ислохотларни шунчаки ислохот учун амалга оширмаймиз. **Ислохотлар қандай самара бераётгани, улар одамларнинг ихтимой аҳолига қандай таъсир кўрсатаётганини ҳисобга олиш муҳим аҳамиятга эга.**

2005 йилда бюджет соҳаси хизматчиларининг ойлик иш ҳақи, пенсиялар, стипендия ва нафақалар ўртача 40 фоизга оширилди. Ўз навбатида, бу аҳолининг реал даромадларини 22 фоизга кўпайтириш учун асос бўлди.

Одамларнинг дунёқарашини, менталитетини ўзгартириш, улардаги ихтимой боқимандалик ва фақат давлатдан ёрдам кутиб яшаш кайфияти барҳам топмоқда.

Биринчи навбатда бу - ўз кучи ва имкониятига таяниб-суяниб яшайдиган, ўзини, оиласини боқайтган ва давлатга ҳам катта наф келтираётган, ўзининг мустақил тижорат ишига эга бўлган мулкдор-тадбиркорлардир.

Айнан ана шундай одамлар жамиятимизнинг таянчи бўлиб, унинг ихтимой асосини ташкил этади. Чўнки айнан шулар демократик ва бозор ислохотларини давом эттириш ва чуқурлаштиришдан, мамлакатни барқарор ва изчил ривожлантиришдан кўпроқ нафбатдор эканини таъкидлаш зарур.

Шундай қилиб, мамлакатимизнинг 2005 йилдаги иқтисодий ривожланиш натижаларини аёнлар эканмиш, лўнда қилиб айтганда, шуни таъкидлаш кераки, **ўтган давр мобайнида демократик янгиланиш ва иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш, иқтисодийни эркинлаштириш йўлида, ҳеч шубҳасиз, улкан қадамлар қўйилди.**

Шунинг эвазига иқтисодий тараққийтимизнинг барқарор сурьатлар билан юксалиши, аввало ялпи ички маҳсулот ва инвестицияларнинг ўсишида, ташқи савдо соҳасида катта ҳажмида ижобий салдога эришишимизда, давлат бюджетини профитдик билан бажаришда, кўпгина социал муаммоларни ечишда сезиларли натижаларни қўлга киритдик.

Хўрматли махлис иштирокчилари! Энди мамлакатимизни 2006 йилда иқтисодий ривожлантириш бўйича режа ва мақсадларимиз, бошлаган ислохотларни янада чуқурлаштиришга қаратилган устувор вазифалар ҳақида кичкача тўхталиб ўтмоқчиман.

2006 йилда иқтисодийнинг юқори ўсиш сурьатларини, барқарор ва муносиб макротиқсодий кўрсаткичларни таъминлаш масалалари доимий диққат марказимизда бўлмоғи даркор.

Бу аниқ мақсадли вазифани амалга ошириш учун 2006 йилда ялпи ички маҳсулотни 7,2 фоизга, аҳоли жон бошига ҳисоблаганда эса 6 фоизга кўпайтириш кўзда тутилмоқда. 2006 йилда иқтисодий ривожланиш, авваломбор, саноат маҳсулотлари ҳажминини кўпайтириш (9 фоиз), қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқариш (5,2 фоиз), хизмат кўрсатиш соҳаси (13,2 фоиз) ва савдонинг (8,5 фоиз) ўсиши ҳисобига таъминланади. Йил давомида инфляция даражасини чеклаш ва унинг 6-8 фоиз даражада бўлишини таъминлаш мўлжалланмоқда.

Ишлаб чиқаришни жадал ривожлантириш учун мустаҳкам пойдевор яратишда, **биринчидан, бюджет ва солиқ ислохотларини чуқурлаштириш, солиқ тизимини соддалаштириш ва унификация қилиш ҳамда солиқ юқини янада камайтириш мўлжалланмоқда.**

Бу мақсадга эришиш учун 2006 йилда даромад солиғи ставкаларини сезиларли даражада - 15 фоиздан 12 фоизга, ягона ихтимой тўлов 25 фоизгача камайтирилади. Қўмнатбахо қўзғолар бозорига қизқичини орттириш ва унинг иштирокчилари даромадларини кўпайтириш мақсадида дивидендлар ва фойзалар бўйича даромад солиғи 15 фоиздан 10 фоизга туширилди.

Экология солиғи ва савдо қилиш ҳўқуқи учун ойлик йўғим бекор қилинди. Бундан ташқари, солиққа тортиладиган базадан ишлаб чиқариш билан боғлиқ қатор харажатлар қисқартирилди.

Бу соҳада кўзда тутилган чора-тадбирларнинг амалга оширилиши натижасида, дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, корхоналар ва ҳўжалик тузилмалари ихтиёрида қўшимча 250 миллиард сўм маблаг қолади. Бу маблаглар ишлаб чиқариш, инвестиция мақсадлари ҳамда ходимлар иш ҳақини оширишга йўналтирилиши тасвия қилинади.

Солиқ юқини сезиларли равишда энгиллаштириш бўйича кўзда тутилган чора-тадбирларни амалга ошириш борасидаги энг муҳим вазифа - ишлаб чиқаришни фаоллаштиришнинг муҳим омил бўлиши харид талабининг жадал ўсишини таъминлашдир.

Бу ҳақда гапирганда, биз нафақат аҳоли талабининг назарда тутамиз, балки корхоналар ва тадбиркорлик тузилмалари айланма маблағлар ҳажмининг кўпайиши ҳисобига харид талабининг ўсишини ҳам инобатга оламиз. Умумий талабининг ўсиши деярли барча товарлар, шу жумладан, истеъмол товарлари ишлаб чиқаришини ошириш учун кучли рағбатлантирувчи омилларни яратди. Шу борада аввало ишчиларнинг иш ҳақи, аҳолиимизнинг даромадлари ўсишини таъминлашимизни кўзда тутамиз.

2006 йилда бюджет ташкилотлари ходимлари иш ҳақининг икки босқичда оширилиши кўзда тутилган.

Бунинг натижасида ўртача ойлик иш ҳақининг 1,4 мартаба ошиши таъминланади. Худди шундай миқдорда нафақа, пенсиялар, стипендия ва бошқа ихтимой кўмаклар ҳам кўпайди.

Кичик бизнес, фермер ва деҳқон ҳўжаликларини ривожлантиришга қаратилган ишларни изчил давом эттириш, йирки ва кичик ишлаб чиқарувчилар ўртасидаги кооперацияни, шунингдек, қасаначилишни кенгайтириш аҳоли даромадларининг ўсишида муҳим омил бўлади.

Буларнинг барчасини инобатга олганда, аҳолининг реал пул даромадлари, ҳисоб-китоблар бўйича, камида 20 фоизга ўсиши керак.

Биз тадбиркорликнинг мана шу йўналишларини рағбатлантириш юзасидан аниқ чоралар кўришимиз, бунда микрокредитлаш ҳамда микролизинг механизмлари ва ҳажмининг ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратишимиз зарур. Шу мақсадлар учун хизмат қиладиган «Микромолиялаш тўғрисида» қонун қабул қилишни тезлаштиришимиз зарур.

Маъзур вазифани амалга оширишнинг механизми ва воситаси сифатида барча ҳудудларда ўз филиалларига эга бўлган иқтисодлашган банк ташкил қилиниши ва у кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларига микрокредитлаш ва микролизинг бўйича турли хизматлар кўрсатиши даркор. Бундай банкни ташкил қилишга жорий йилнинг биринчи чорадаги киришиш лозим.

Бу борада ечилиши зарур бўлган энг муҳим масала - банкнинг устав фонддини ташкил қилиш учун унинг манбадини топиш, кредит процентини 5 фоиздан оширмаслик ва бериладиган кредитларни қайтариш кафолатларини аниқлаш ва ишга солишдан иборат.

Харид талабининг ошириш ва рағбатлантириш мақсадида узоқ муддат фойдаланиладиган товарларни сотиб олиш учун аҳолига, айнисича қишлоқ аҳолисига кредит ажратишни кескин кўпайтиришимиз керак. Ҳозирги вақтда фақат энгил автомобиль харид қилишни кредитлаш кенг қўлланмоқда, холос.

Айни пайтда мебель, телевизор, холодильник, кир ювиш машиналари, мурақаб маиший ва бошқа электрон техникани сотиб олиш учун кредит ажратишининг талаб имкониятлари мавжуд.

Барча банкларнинг бу йўналишдаги фаолиятини кучайтириш лозим. Марказий банк тижорат банклари, Савдо-саноат палатаси билан биргаликда, бир ой муддатда, аввало ўзимизда ишлаб чиқарилмайдиган, узоқ муддат фойдаланадиган товарларни харид қилиш учун аҳолига кредит ажратиш ва олинган кредитларни қайтаришни кафолатлаш чора-тадбирлари бўйича Вазирлар Маҳкамасига тақлифлар киритсин.

Олдимизда турган бундай вазифаларни бажариш, иқтисодий тизимизда мавжуд бўлган кўпгина муаммоларни ечиш учун банк тизимида олиб борилаётган ислохотларни янада чуқурлаштиришимиз ва кенгайтиришимиз даркор.

Бугунги кунда банклар фаолияти ҳўжалик субъектлари, кичик бизнес, фермерлик ҳамда хусусий тадбиркорлик вакилларининг жиддий эътирозларига сабаб бўлаётганини очик тан олишимиз лозим.

Банк тизимида пул-кредит сиёсати муносиблигини таъминлашнинг замонавий воситалари, шунингдек, бошқарув механизмларининг бозор ва монетар агрегатларидан султ фойдаланилмоқда.

Банкларнинг капиталлашуви ва молиявий барқарорлигини ошириш, уларнинг ресурс базасини аҳоли ва ҳўжалик субъектларининг бўш маблағларини жалб қилиш ҳисобига кўпайтириш борасидаги вазифалар етарли даражада бажарилмапти.

Марказий банк ва тижорат банклари биринчи навбатда миқозларнинг депозит ҳисоб рақамларидаги нақд пулларининг ҳеч қандай қийинчиликсиз бемалол берилиши, нақд ва нақд бўлмаган пул муомаласини тўлиқ унификация қилиш ҳисобига аҳоли ва бизнес вакилларининг банк тизимида бўлган ишончини мустаҳкамлаш учун барча куч ва имкониятларини сафарбар этмоғи зарур.

Банкдан ташқари пул айланмасини кескин қисқартириш ва пул муомаласини мустаҳкамлаш, миллий валюта барқарорлигини ошириш, чакана савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасида ҳисоб-китобларни амалга оширишда пластик картчалардан фойдаланишни кенгайтириш масалалари бундан буён ҳам эътиборимиз марказида бўлиши даркор.

Банкларро бозорда рақобат муҳитини яратиш, банк ва лизинг хизматлари сегментларини ривожлантириш, микрокредитлар ажратишни сезиларли даражада кенгайтириш учун барча имкониятларни ишга солиш зарур.

Барчамиз бир фикрни тушуниб олишимиз керак: кутилатган иқтисодий ўсиш бизнинг бюрократик тўсиқларни, бизнес юриштишда ҳафг etkazайтган барча сабабларни бартараф этиш, тадбиркорлик фаолияти эркинлигини таъминлаш борасидаги ишларимиз билан чамбарчас боғлиқ. Шу борада маъмурий ислохотлар доирасида лицензиялар ва турли рухсатномалар беришни кескин қисқартиришни давом эттириш лозим.

Адлия вазирлиги, Монополиядан чиқариш, рақобат ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси, Савдо-саноат палатаси икки ой муддатда амалдаги рўйхатга олиш, бизнес юриштиш учун лицензия ва рухсатнома бериш тизимини яна бир бор чуқур инвентаризация қилсин ҳамда Вазирлар Маҳкамасига янги корхоналар ва бизнес ташкилотларини рўйхатга олишнинг аксарият ҳолларда хабардор қилиб қўйиш тизимига ўтиш бўйича тақлифлар киритсин.

Иккинчи муҳим устувор йўналиш - таркибий ислохотлар ва иқтисодийнинг модернизациялашани янада чуқурлаштириш, унинг қўланишни кенгайтириш, хорижий инвестицияларни

ЭРИШИЛГАН ЮТУҚЛАРНИ МУСТАҲКАМЛАБ, ЯНГИ МАРРАЛАР САРИ ИЗЧИЛ ҲАРАКАТ ҚИЛИШИМИЗ ЛОЗИМ

(*Давоми. Боши 1-2-бетларда*)

қилиб бўлмайд.

«Узқишлоқхўжалиқмаш-холдинг», «Ўзбекэнерго», «Ўзбекистон темир йўллари», «Ўзбекнефтегаз» каби мамлакатимиз бозорига монопол мавқени эгаллаб турган кўплаб компанияларнинг объектларини хусусийлаштириш масалалари бўйича ёндашувларни жиддий қайта кўриб чиқишимиз зарур.

Бугунги кунда Давлат мулки кўмитаси асосан майда, иккинчи даражали масалалар билан овоза бўлиб, корхоналарни хусусийлаштириш ва хусусийлаштиришдан сўнг кўлаб-қувватлаш, корпоратив бошқарув тизимида тегишли тартиб ўрнатиш, акциядорлик жамиятлари ва уларнинг кузатув кенгашлари ролини тубдан қайта кўриб чиқиш ва фаолиятини кучайтириш бўйича муҳим стратегик йўналишларда ҳеч қандай ташаббус кўрсатмаётганига чидаб бўлмайд.

Қимматли ҳоғозлар бозорини, айниқса, иккиламчи бозорни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратиш, рақобатга бардошли фонд бозорини ривожлантириш бўйича яқин истиқболга мўлжалланган самарали стратегияни ишлаб чиқиш, акциялар ва объектларнинг биржа савдоларида сотишда шартнома шартларини кескин кучайтириш керак.

Ҳар бир корхона ва объектни биржа ва биржадан ташқари савдода сотиш учун тайёрлаш механизминини қайта кўриб чиқиш лозим. Бу борада янги, самарали тизимни жорий этиш, хусусийлаштиришдан кейинги мониторингнинг амалга оширишда тизимли ёндашуви ишлаб чиқиш, янги мулкдорларнинг ўз зиммасига олган инвестиция мажбуриятларини бажариш учун уларнинг иқтисодий масъулиятини ошириш зарур.

Давлат мулки кўмитаси Иқтисодиёт вазирлиги, Монополиядан чиқариш, рақобат ва тadbиркорликни қўлаб-қувватлаш давлат кўмитаси, бошқа манфаатдор тузилмалар билан биргаликда, икки ой мuddатда, 2006-2008 йилларга мўлжалланган янги хусусийлаштириш дастурини ишлаб чиқиб, Вазирлар Маҳкамасига киритиш лозим.

Ушбу дастурга табиий монополияларнинг стратегик аҳамиятга эга бўлмаган корхоналарини киритиш ҳамда инвестор томонидан муайян инвестиция мажбуриятларини зиммасига олиш шarti билан, нолга тенг харид қиймати бўйича савдога қўйилаётган корхона ва объектлар рўйхатини сезиларли даражада кенгайтириш керак.

Хусусийлаштириш жараёнида ўз ечимини кутаётган бир қатор принципиал масалалар кун тартибига қўйилиши лозим.

Биринчидан. Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги, Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат кўмитаси, Давлат мулки кўмитаси, Адлия вазирлиги, Монополиядан чиқариш, рақобат ва тadbиркорликни қўлаб-қувватлаш давлат кўмитаси бир ой мuddатда инвесторлар - хусусий мулкдорларга бинолар ва ишхоналарни улар жойлашган ер участкалари билан бирга хусусийлаштириш ҳуқуқини бериш ҳисобига хусусийлаштириш объектларини кенгайтириш имкониятларини юзасидан тақлифларни кўриб чиқсин ва Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

Бунда ер участкаларининг нархи қатъий бозор ёндашувида келиб чиқиб белгиланмоғи лозим. Бугунги кунда кўпгина хусусийлаштирилган объектлар, мол-мулкнинг нархлари атиги бир неча миллион сўми ташкил этгани ҳолда, ўнлаб гектар ер майдонларини эгаллаб олган.

Бундай ер участкаларининг катта қисми янги мулкдорлар томонидан умуман фойдаланилмаяпти, чунки бу ерлар уларга мuddатсиз фойдаланиш учун бепул берилган.

Иккинчидан. Яқка тартибда уй-жой қуриш учун ер участкаларини белгиланган меъёлар доирасида ажратиш ҳисобига хусусийлаштириш жараёнида янада кенгайтириш ва чуқурлаштиришга эришиш мумкин. Бу хусусий ва оилавий бизнесни янада кенгайтиришнинг гарови, ипотеканинг бошқа шакллари ривожлантиришнинг кучли омилли бўлиб хизмат қилади.

Айни пайтда амалда мавжуд бўлган, лекин давлатнинг назоратидан четда қолаётган кўчмас мулк ва бундай мулк жойлашган ер участкалари бўйича савдо айланмасининг қонунчилиги ва ошқоралигини таъминлайди.

Учинчидан. Хусусий бизнес қафолатларини мустаҳкамлаш, унинг ривожини учун қулай муҳит яратиш мақсадида давлат бошқаруви идоралари ва бозор институтларида **маъмурий процедураларни бажариш билан боғлиқ, ҳали-бери анча юқори бўлиб келатган бизнес ҳаражатларини камайтириш нукта назаридан қайта кўриб чиқиш лозим.**

Монополиядан чиқариш, рақобат ва тadbиркорликни қўлаб-қувватлаш давлат кўмитаси, Молия вазирлиги Савдо-саноат палатаси, юқорида қайд этилган маъмурий процедураларни бажарувчи вазирлик ва идоралар билан биргаликда жорий йилнинг 1 апрелига қадар бу борадаги мавжуд ҳолатни таҳлил этсин ҳамда Вазирлар Маҳкамасига шу ҳақда аниқ тақлифлар киритсин.

Бундан ташқари, жорий йилнинг биринчи чорагида тadbиркорлик субъектлари учун жарима санкцияларини камайтиришнинг кўзда тутилган қонунчилигини такомиллаштириш бўйича бошланган ишларни ниҳоясига етказиш керак. Нега деганда, ўта юқори даражада белгиланган жарима санкциялари баъзан текширувчилар орасида коррупция ҳолатларига сабаб бўлаётгани ҳам сир эмас.

Тўртинчидан. Бизнес учун қулай муҳитни шакллантиришнинг гоят муҳим вазифаларидан бири суд тизимини янада мустаҳкамлаш, тadbиркорларнинг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва уларга янада кўпроқ эркинлик беришга қаратилган суд ислохотларини чуқурлаштиришдир. **Адлия вазирлиги, Олий ҳўжалиқ суди, Олий суд бир ой мuddатда мазкур масалалар бўйича тақлифлар киритсин.**

Хурматли мажлис иштирокчилари! Кичик бизнесни ривожлантириш ва фермер хўжалиқларини шакллантириш рағбатлантириш бўйича қабул қилинган қарорларнинг сўзсиз бажарилишига алоҳида эътибор бериш ва бу масалада қатъий назорат ўрнатиш зарур.

2006 йилда 657 та ширкатни, жумладан, пахтачилик ва галлчиликда 447 та, мева-сабзавотчиликда 210 та ширкатни фермер хўжалиқларига айлантириш борасида бошланган ишларни ниҳоясига етказиш олдимизда турган муҳим вазифадир.

Шуни алоҳида таъкидлаб айтмоқчиманки, фермер хўжалиқларининг ривожланиши ва мустаҳкамланиши ҳамда шу жараёнга бевосита боғлиқ бўлган қишлоқдаги туб ислохотларнинг самарали амалга оширилиши жуда оддий, аммо муҳим бир тамойилга асосланишни унутмаслигимиз керак.

Ҳақиқат борада фермерларнинг шахсий манфаатдорлиги биринчи ўринда туриши керак. Бу мақсад қишлоқларимиз ҳаётини ўзгартириш борасида олиб борилаётган барча ислохотларимизнинг асосий ва ҳаракатлантирувчи кучи бўлиб қолмоғи зарур.

Ҳозирги босқичда фермерлар томонидан ўзи ишлаб чиқарадиган қишлоқ хўжалиги маҳсулотини, аввало, чорвачилик ва мева-сабзавот маҳсулотларини қайта ишлаш бўйича ихтиёрлик асосида кооперациянинг турли шакллари яратишга қаратилган таъсирчан механизм ишлаб чиқиши муҳим аҳамиятга эга.

Тўртинчи устувор вазифа - аҳолининг даромадлари ва турмуш даражасини оширишнинг ўта муҳим шarti бўлган бандлик масаласини ҳал этишдир.

Мазкур долзарб муаммонини ечиш нафақат иқтисодий, балки улкан ижтимоий ва сиёсий аҳамиятга эга бўлиб, халқимиз турмуш даражаси ва фаровонлигини ошириш билан бевосита боғлиқ бўлгани ҳақида ортиқча гапиришни зарурати йўқ, деб ўйлайман.

Бундай ўта долзарб ва муҳим вазифаларни ечишда ҳеч қим, авваламбор маҳаллий ҳокимиятлар раҳбарлари ва ходимлари четда турмаслиғи керак.

Бу ўринда гап мамлакатимизда яқинда қабул қилинган, катта аҳамиятга эга бўлган қарор ва дастурларни амалга ошириш ҳақида бормоқда. Жумладан:

янги микрофирмаларнинг ташкил қилиниши, оилавий бизнес ва кичик хусусий корхоналарнинг ривожлантирилиши, микрокредитлаш тизимларининг рағбатлантирилиши ҳақида;

касачаниликнинг йирик sanoat корхоналари билан кооперациялашувидан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш тўғрисида;

енгил ва озиқ-овқат sanoatининг маҳаллий хомашёни чуқур қайта ишлаш ва тайёр, рақобатга бардошли маҳсулот ишлаб чиқаришга йўналтирилган, кўп меҳнат талаб қиладиган тармоқларини жадал ривожлантириш ҳақида;

2010 йилгача бўлган даврда хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасини, биринчи навбатда, қишлоқ жойларда ривожлантириш хусусида;

шахсий томорқа, деҳқон ва фермер хўжалиқларида чорва моллари, авваламбор, қорамоллар сонини ошириши рағбатлантириш тўғрисида гап бормоқда.

Шуни таъкидлаш жоизки, янги иш ўринларини яратишга қаратилган ушбу йўналишларнинг аксарияти катта капитал маблағларни талаб этмайди. Уларда кўзда тутилган кўрсаткичларнинг тўла бажарилиши биз учун муҳим аҳамиятга эга.

Негаки, бу ўн минглаб кишиларни, айниқса, хотин-қизлар, қишлоқ ёшларини иш билан таъминлаш, оила-ларнинг даромадини сезиларли даражада кўпайтириш, бутун мамлакатимиз аҳолисининг фаровонлигини ошириш имконини яратди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, шаҳар ва туман ҳокимликлари қабул қилинган дастурлар доирасида аҳоли бандлигини таъминлаш учун барча шарт-шароитларни яратиш, бу масалани ҳал қилиш учун зарур бўлган бинолар, микрокредитлар ажратиш, бир сўз билан айтганда, ҳар томонлама ёрдам ва қўмақ кўрсатиш бўйича аниқ чора-тадбирларни ишлаб чиқиши даркор.

Ушбу дастурларнинг бажарилиши ҳукумат ва маҳаллий ҳокимият органларининг ҳар бир чорак якунларига бағишланган йиғилишларида атрофича кўриб чиқилиши лозим.

Бешинчи устувор вазифа - экспортни ҳар томонлама рағбатлантириш ва валюта захираларини тежаш, улардан оқилона ва самарали фойдаланишни таъминлашдан иборат.

Мазкур устувор масаланинг амалга оширилиши иқтисодиётнинг экспортга йўналтирилган таркибининг шакллантириш, экспорт салоҳиятининг ўсишида хусусий сектор улшини кўпайтириш орқали ташқи савдо ва валюта бозорини янада эркинлаштиришни таъминлаш лозим.

Бу борада мамлакатимизда экспортни ҳар томонлама рағбатлантириш, юртимизда ишлаб чиқарилган товарларнинг ташқи бозорларга чиқиши ва интеграциялашувини таъминлайдиган инфратузилмани ривожлантириш масалалари янада долзарб аҳамият касб этди.

Ҳукуматнинг бу борадаги энг муҳим вазифаси - амалдаги маъмурий, боғжона, банк процедураларини чуқур таҳлил қилиш, мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган рақобатга бардошли маҳсулотларнинг экспорти йўлида гав бўлиб турган барча тўсиқларни олиб ташлашдан иборат.

Шу ўринда ҳал қилиниши лозим бўлган яна бир муаммога тўхталишни истардим. Тобора кўпайиб бораётган кичик корхоналар ёки хусусий тadbиркорларнинг ҳаммаси ҳам ўз маҳсулотини мустақил равишда самарали экспорт қила олмайди, албатта.

Бунга уларнинг нафақат моддий ва молиявий ресурслари, балки тажрибаси ҳам етishмайди, ҳақон бозорда эса, ўз молини сотиш учун кескин рақобат тобора кучаймоқда.

Бугунги кунда халқаро амалиётда экспорт масаласи билан шу соҳага ихтисослашган ташқи савдо ташкилотлари, бу ишнинг ҳақиқий профессионаллари шуғулланади. Фақат меҳнат тақсимоти ва ихтисослашув, янги замонавий технологияларга суяниш ҳақон бозорда рақобатга киришиш, кичик корхоналар маҳсулоти экспортини салмоқли даражада кўпайтириш ва унинг самарадорлигини ошириш имконини беради.

Шу сабабли Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги Савдо-саноат палатаси, Молия

вазирлиги, Иқтисодиёт вазирлиги ва Монополиядан чиқариш, рақобат ва тadbиркорликни қўлаб-қувватлаш давлат кўмитаси билан ҳамкорликда ташқи савдо компаниялари фаолиятини тартибга солидиган мавжуд қонун ҳужжатларини қайта кўриб чиқиши керак.

Ва бир ой мuddатда Вазирлар Маҳкамасига ташқи бозорда ички иш олиб бораётган хусусий трейдерларга экспортга маҳсулот ишлаб чиқараётган ўз ишлаб чиқарувчиларимизга яратилган имтиёз ва қўлайликларни қўлаб босишда тақлифлар киритиши зарур.

Ҳозирги кескин халқаро рақобат шароитида ўз маҳсулотини хорижга сотаётган ишлаб чиқарувчиларимиз экспортни кредитлаш ҳамда экспортга маҳсулот етказиб беришни суғурталаш механизмларини қўлаб амалиётини кенгайтириш керак.

Сифатни бошқариш халқаро тизимларини ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сертификатциясини жорий этаётган корхоналарни ҳар томонлама рағбатлантириш лозим.

Юқорида зикр этилган барча муаммоларни ечиш мақсадида амалдаги Божхона кодексининг янги таҳририни ишлаб чиқиш зарурати бугун кун тартибиде турибди. Мазкур кодекс барча божхона процедуралари бажарилишининг очкилигини таъминлаш, ички бозорни сифатсиз контрабанда маҳсулотлари кириб келишидан ҳимоялашга қаратилиши, бевосита таъсир кучига эга бўлган норматив ҳужжат бўлиши керак.

Валюта бозори ва ташқи савдо бозорининг янада эркинлаштирилиши - валюта ресурсларидан фойдаланишда қатъий тежамкорликка амал қилиш билан бирга олиб борилиши лозим. Валюта захиралари, биринчи навбатда, ишлаб чиқаришни техник қайта жиҳозлашга, янгилаш ва модернизация қилишга, шу асосда корхоналарнинг экспорт салоҳиятини юксалтиришга йўналтирилмоғи зарур.

Алоҳида эътибор қаратилиши лозим бўлган **олтинчи устувор масала бу - уй-жой-коммунал хўжалигидаги ислохотларни чуқурлаштиришдир.**

Бу, аввало, уй-жой-коммунал хўжалиги соҳасидаги бошқаруви тубдан яхшилаш, уй-жой мулкдорлари ширкатлари макомини, уларнинг ташкилий ва молиявий мустақиллигини, фаолиятининг самарадорлигини ошириш масалаларини ўз ичига олади. Ҳозирги кунда мамлакатимизда 2,5 мингта шундай ширкатлар ташкил этилган.

Бундан қўзланган асосий мақсад авваламбор ширкатларни етарли даражада ваколатлаш, зарур имтиёз ва преференцияларга эга бўлган уй-жой мулкдорларининг ҳақиқий ўзини ўзи бошқариш институтларига айлантиришдан иборат.

Уй-жой мулкдорлари ширкатлари, биринчи галда, уй-жой мулкдорларининг маблағларини жаллаган ҳолда, бирлашган буортмачи сифатида иш юритмоғи, тўпланган маблағларни бевосита ўз олдиде турган мақсадга, яъни уй-жой фондини таъмирлаш, ободонлаштириш ва сақлашга йўналтириш лозим.

Бирок, афсуски билан қайд этиш керакки, ўтган йили Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида уй-жойлардаги шароитни яхшилаш бўйича муайян ишлар бажарилганга қарамай, ширкатлар фаолиятини ҳали-ҳақон қониқарли, деб бўлмайди.

Аксарият ҳолларда улар собиқ ЖЭК ва кооперативлардан деярли фарқ қилмаяпти. Уларнинг асосий камчиликларидан бири шукки, маҳаллий ҳокимликлар томонидан етарлича назорат ўрнатилмагани тўғрисида тўп-тилмаган мақсадларга сарфлаб юборилмоқда.

Ширкатлар доимо айланма маблағларга муҳтож бўлиб тургани ҳолда, уларда асосис равишда бошқарув ва хизмат кўрсатиш ходимларининг ортиқча штати сақлаб қолинмоқда. Жорий ва капитал таъмирлаш ишларининг сифати қониқарсиз аҳволда, қўбўямачилик ва маблағларни суистеъмол қилиш ҳолатларига йўл қўйилмоқда. Кўпгина ширкатларга тасодифий кишилар бошчилик қилмоқда.

Ҳар йили аҳолини иссиқлик, газ ва ичимлик суви билан таъминлашда одамларнинг диққати ва норозилигини оширишга олиб келадиган ҳолатларга дучор бўла-миш, умумий фойдаланиш майдонлари, подъездлар ва кўп қаватли уйлар атрофидаги ҳудудларнинг қиёфаси ҳамон ҳунук аҳволда.

Бундай вазиятнинг сабаблари ҳақида кўп гапириш мумкин. Бунинг асосий сабабларидан бири шундаки, уй-жой фонди хусусийлашганига мана 13 йилдан ошди. Яъни, бугунги кунда барча квартира ва уйлар хусусий эгалликка ўтган. Лекин шуни таъкидлаш лозимки, кўпчилигимиз ҳали-бери шу ҳолатни тан олиншдан олсиниз.

Бошқача қилиб айтганда, энди шахсий ва умумий мулка айланган уй-жойларни тартибга солиш, таъмирлаш ва сақлаш масалалари бўйича янги, таъсирчан тизим ташкил қилишда кўпгина муаммоларга дуч келмоқдамиз.

Таъкидлаш жоизки, янги усулда ташкил этилган уй-жой мулкдорлари ширкатлари уй-жой фондини бошқариш ва шу уйларда яшовчиларнинг долзарб муаммоларини ўз вақтида ҳал этишда заиф бўлиб қолмоқда. Очик айтиш керак, бу ширкатлар бугунги кунда ҳақиқий уй-жой мулкдорлари бирлашмаларига ҳали-бери айлангани йўқ.

Уй-жой-коммунал хизматлар соҳасини ислох қилиш яна бир ўта муҳим масалани - коммунал хизматлар, пудрат ва таъмир ишлари бозорларини шакллантириш масаласини ҳал этишни талаб қилмоқда.

Токи бозорда рақобат юзага келмас экан, ҳар бир ширкат бир неча пудратчи орасидан энг мақбулин танлаш, у билан таъмирлаш ва ободонлаштириш ишларини бажариш юзасидан шартнома тузиш имкониятига эга бўлмас экан - бу соҳадаги мавжуд аҳволни ўнглаш қийин.

Бундай ўта мураккаб муаммоларни ечишда уй-жой мулкдорлари ширкатлари давлат ташкилотлари, маҳаллий ҳокимият, молия ва банк тузилмаларининг доимий амалий ёрдамига муҳтож ва шунга дахлдор бўлган мутасадди раҳбар ва мутахассисларнинг масъулиятини оширишни талаб қилади.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликларининг ҳар чорадаги якуний мажлисларида туман ва шаҳар ҳокимларининг

одамларни кайфиятига бевосита таъсир қиладиган мазкур ўта муҳим ва долзарб масалалар юзасидан ҳисоботларини эшитиб боришни мақсадга мувофиқ, деб ўйлайман.

Вазирлар Маҳкамаси барча манфаатдор идоралар билан биргаликда икки ой мuddатда уй-жой мулкдорлари ширкатларини мустаҳкамлаш, уларга реал маблағлар ажратиб бериш, бу соҳадаги монополияларни тугатиш, таъмирлаш ва коммунал хизматларининг ҳақиқий бозорини шакллантириш бўйича аниқ дастурни ишлаб чиқиши ва қабул қилиши керак.

Пировардида яна бир устувор масалани алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Бу - **энергия ресурслари, биринчи галда, кўп микдорда энергия сарф этадиган тармоқлар - кимё, рангли металлургия, электр энергетикаси ва бошқа соҳаларда каттик тежамкорликни таъминлаш бўйича чора-тадбирларни амалга оширишдир.**

Ушбу вазифа жаҳонда энергия ресурсларининг танқислиги ва нархи мунтазам ошиб бораётган хозирги шароитда гоят долзарб аҳамият касб этмоқда.

Энергетика масаласида Ўзбекистон ўзини ўзи таъминлайдиган мамлакат ҳисобланади. Бирок, бу бизга қимматбахо, қайта тикланмайдиган ресурсларга хўжасизларча муносабатда бўлиш ҳуқуқини бермайди. Бу ноёб бойликларда болаларимиз, келгуси авлодларимизнинг ҳам ҳаққи борлигини доимо ёдда тутишимиз ва бу ҳақда бош қотиришимиз зарур.

Энергия ресурсларини тежашни асло кечиктириб бўлмайдиган вазифа деб қабул қилишимиз, шунинг ҳисобидан товарлар, хизматларнинг нархини пасайтиришимиз ва иқтисодиётимизнинг ўсишини таъминлашимиз лозим.

Тан олиш керакки, бизда бу муаммо билан ҳеч қим тизимли равишда жиддий шуғулланмаяпти. Ҳатто бугун ҳам, худди 15 йил илгари бўлганидек, республика sanoat корхоналарида энергия сарфи жаҳондаги ўртача кўрсаткичдан 2 - 2,5 марта ортиқ экани ҳеч қимни ташвишга солмаяпти.

Бу борада энергия ресурсларини қазиб олиш, қайта ишлашдан тортиб, сотиш ва ниҳоят фойдаланишгача бўлган деярли барча босқичларда уларни тежаб ишлатмаслик, ўлчов асбобларининг йўқлиги, асосис йўқотишларга, кўпгина ўғрилиқ ҳолатларига ҳам йўл қўйилмоқда.

Шу ўринда, авваламбор, энергия сарфи энг кўп бўлган тармоқларда ва энергетика комплексининг ўзида бу масала бўйича кенг чора-тадбирлар мажмуининг амалга оширилиши яқин истиқболдаги жуда муҳим ва долзарб муаммолардан биридир.

Вазирлар Маҳкамасига икки ой мuddатда 2006 - 2010 йилларда энергия ресурсларидан тежамли фойдаланиш бўйича аниқ чора-тадбирлар дастурини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш топирилади.

Бу дастурда куйидагиларни кўзда тутиш зарур: нефть, газ ва газ конденсатини қазиб олиш, уларни ташиш ва қайта ишлаш жараёнидаги йўқотишлар ва ўз технологик эҳтиёжлари учун фойдаланиш ҳажмларини кескин камайтириш, бу ресурсларни чуқур ва сифатли қайта ишлаш даражасининг оширилишини таъминлайдиган янги илғор технологияларни жорий этиш;

иқтисодиётнинг барча тармоқларида энергияни тежайдиган асбоб-ускуналарни кенг миқёсда қўллаш, энергияни тежаш бўйича ҳар қайси тармоқда тегишли чора-тадбирлар амалга оширилиши юзасидан қатъий мониторинг олиб бориш;

энергиядан фойдаланишни ҳисоб-китоб ва назорат қилиш қоидаларини такомиллаштириш, ҳамма жойда ўлчов асбоблари ўрнатилишини каттик назоратга олиш, энергия сарфлайдиган асбобларнинг жаҳон стандартларини бўйича энергия сарфи меъё-ларига мос келишини мажбурий сертификатция қилиш;

энергияни тежаш бўйича иқтисодий рағбатлантириш чораларини янада такомиллаштириш, бунда молиявий-иқтисодий, солиқ воситалари ва механизмлари тизимини кенг фойдаланиш;

анъанавий бўлмаган, муқобил энергия манбаларини кенг қўллаш.

Шу борада ҳокимликлар ҳузуридаги аҳоли ва корхоналарга газ ва электр энергияси етказиб бериш билан шуғулланадиган идора ва хизматларнинг ўзини ҳам ислох қилиш ва уларнинг фаолияти устидан каттик назорат ўрнатиш зарур.

Мазкур идора ва хизматларнинг масъулиятсизлиги билан боғлиқ кўплаб фактлар ҳамда бу соҳада йўл қўйилаётган ноқонуний ўзлаштириш ва суистеъмолликларга ортиқ тоқат қилиб бўлмайди.

Тахлиллар шунини кўрсатмоқдаки, амалда бундай хизматлардан фойдаланаётган кўпчилик истеъмолчилар ё улар учун ҳақ тўламайди, ёки турли назоратчилар ва тўлов йиғувчилар билан пинҳона ҳисоб-китоб қилади. Хизмат кўрсатадиган ташкилотлар билан ўзаро шартнома муносабатларини ўрнатмаган ёки хизматлардан ўлчов асбобларисиз фойдаланаётган истеъмолчиларнинг сони ҳудудларда кам эмас.

Ҳукумат (Ш.Мирзиёев), Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоят ва шаҳарлар ҳокимликлари ниҳоят бу ишда ўзил-кесил тартиб ўрнатиш шарт.

Хурматли дўстлар! Юқорида баён қилинган энг муҳим йўналишлар ва устувор вазифаларни амалга оширишдан асосий мақсад - аввало, иқтисодиётимизни жадал ва барқарор ривожлантириш, юртимизда эркин ва фаровон ҳаёт барпо этиш, халқимиз учун муносиб турмуш даражасини яратиш беришдан иборатдир.

